

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingen Dienst

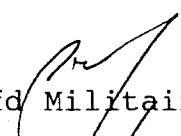
Postbus 20701
2500 ES Den-Haag
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie Verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/93/095/0848	11 maart 1993

Onderwerp:
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 19/93)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

Commodore

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
Den-Haag

Doorkiesnummer
070 - 3 18 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/93/095/0848
d.d. 11 maart 1993

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlands Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken

t.a.v.

AMAD

Intern:

HMID

HSV

HMA

HPEA

MA-D

Archief

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

19/93

(Afgesloten 111000 MRT 1993)

Internationale vredesinspanningen

De onderhandelingen in het kader van de EG/VN-vredesconferentie over voormalig Joegoslavië in New York zijn 5 maart opgeschort. Bij de internationale bemiddelaars Vance en Owen bestaat de verwachting dat de onderhandelingen aan het einde van deze week zullen worden hervat. Inmiddels hebben de delegaties van de drie, direct bij de crisis in Bosnië-Herzegovina betrokken, partijen zich akkoord verklaard met de militaire paragraaf van het Vance-Owen plan. Hierin wordt onder meer voorzien in een wapenstilstand, welke van kracht zou moeten worden binnen 72 uur nadat de VN-Veiligheidsraad heeft ingestemd met het gehele Vance-Owen vredesplan. Verder omvat de paragraaf een mechanisme voor het onder VN-controle plaatsen van alle zware wapens van de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina. Het plan daartoe is opgesteld door de voormalig bevelhebber van UNPROFOR LtGen Nambiar, die op 2 maart werd opgevolgd door LtGen Wahlgren (Zweden).

Over de overige bepalingen in het Vance-Owenplan, waaronder de bij het vredesplan behorende kaart met daarop de verdeling van Bosnië-Herzegovina in tien semi-autonome provincies, is nog steeds geen (volledige) overeenstemming bereikt. Zoals bekend gaat de leider van de Bosnisch-Kroatische delegatie, Boban, akkoord met de geografische verdeling zoals deze in het plan is vastgelegd, maar bestaan bij de leiders van de Moslim- en Bosnisch-Servische delegatie, resp. Izetbegovic en Karadzic, nog bezwaren. Zij zijn afgelopen weekeinde voor nader overleg naar Bosnië-Herzegovina vertrokken, maar worden aan het einde van deze week wederom in New York verwacht voor de hervatting van de onderhandelingen.

De leider van de Bosnisch-Servische delegatie Karadzic heeft inmiddels laten weten niet met het plan akkoord te kunnen gaan indien de internationale gemeenschap mocht besluiten om de economische sancties jegens Servië te verscherpen. Bovendien heeft Karadzic reeds gesteld dat, zelfs indien hij onder zware politieke en economische druk akkoord zou gaan met het huidige vredesvoorstel, de mogelijkheid blijft bestaan dat lokale commandanten van de Bosnisch-Servische strijdkrachten alsnog het vredesplan zullen afwijzen.

Ook president Izetbegovic zou zich, bij terugkeer in Bosnië-Herzegovina, kritisch hebben uitgelaten over de mogelijkheid dat de Moslim-delegatie bij de onderhandelingen zou kunnen instemmen met de geografische verdeling in het Vance-Owenplan. Volgens persberichten zou binnen de Bosnische regering verschil van mening bestaan over het in te nemen standpunt in het verdere verloop van de onderhandelingen. Met name vice-president Ganic en Minister van Buitenlandse zaken Silajdzic worden genoemd als tegenstanders van ondertekening van het vredesplan. Volgens de Bosnische ambassadeur bij de VN, Sacirbey, zal het plan waarschijnlijk niet door de Moslim-delegatie worden geaccepteerd. Ook stelde hij president Izetbegovic niet voor volgende week in New York te verwachten.

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (SGVN), Boutros Ghali, heeft 7 maart gesteld dat de lidstaten van de VN bereid moeten zijn om grondtroepen naar Bosnië-Herzegovina te sturen als blijkt dat Bosnische Serviërs blijven weigeren zich terug te trekken uit eerder veroverde gebieden. De SGVN merkte in dat

verband op dat een dergelijke operatie enkel kans van slagen had wanneer ook de Verenigde Staten hieraan zou deelnemen. Ghali deed zijn uitspraken tijdens een interview voor het Amerikaanse televisiestation ABC. Het Amerikaanse Ministerie van Defensie heeft inmiddels verklaard dat de inzet van Amerikaanse eenheden pas aan de orde zal zijn na het bereiken van een vredesakkoord waarmee alle partijen in Bosnië-Herzegovina hebben ingestemd. Ook de speciale afgezant van de Amerikaanse president Clinton voor het voormalige Joegoslavië, Bartholomew, heeft het uitgesloten geacht dat de VS "in dit stadium" grondtroepen naar Bosnië-Herzegovina zal sturen alvorens er een door alle partijen aanvaard vredesakkoord is bereikt. Nederland is, zoals bekend, eveneens in principe bereid met militaire middelen bij te dragen aan een internationale vredesmacht in Bosnië-Herzegovina, mits het vredesplan door alle partijen is aanvaard.

De Verenigde Staten hebben in de afgelopen week de voedseldroppings boven Moslim-enclaves in Oost-Bosnië voortgezet. Doelen van de voedseldroppings waren vooral de plaatsen Srebrenica, Konjevic Polje en Gorazde. Inmiddels heeft de Russische regering verklaard deel te willen nemen aan de voedseldroppings en heeft daartoe twee Il-76 transporttoestellen beschikbaar gesteld, welke vanaf 12 maart a.s. zouden aanvangen met het uitvoeren van dergelijke vluchten vanaf de Amerikaanse luchtmachtbasis Rhein-Main nabij Frankfurt (BRD) of vanaf een basis van de Westelijke Groep van Strijdkrachten in het oosten van de BRD. Amerikaanse en Russische regeringsfunctionarissen zouden overeen zijn gekomen dat Rusland in twee weken 260 ton goederen zal afwerpen. Ook het Duitse Ministerie van Defensie zou inmiddels de bereidheid hebben getoond vanaf eind maart a.s. aan de voedseldroppings deel te nemen. Volgens nog onbevestigde berichten zouden ook het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen daartoe bereid zijn. Onduidelijk is of deze landen bereid zijn hulpgoederen te leveren die vervolgens door de VS en/of Rusland zullen worden afgeworpen, danwel dat zij dit zelf zullen doen.

Bosnië-Herzegovina

De bevelhebber van het Bosnische regeringsleger, Halilovic, heeft aan Moslim-eenheden in Oost-Bosnië bevel gegeven om een nieuw offensief aan te vangen, met als doel om de Servische druk op verschillende Moslim-enclaves in de regio te verlichten. Moslim-eenheden zouden opereren vanuit Tuzla en Kladanj en nieuwe aanvallen uitvoeren op Servische posities bij Sekovici, Skelare en Bijeljina. Het tegenoffensief van de Moslim-strijdkrachten in Oost-Bosnië komt nadat de Bosnisch-Servische strijdkrachten in deze regio de afgelopen weken terreinwinst lijken te hebben geboekt. Inmiddels zou de Moslim-enclave rond de stad Cerska in handen zijn van de Bosnisch-Servische strijdkrachten. De aanvallen van de Bosnische Serviërs zouden zich momenteel concentreren op de enclave Srebrenica, waarheen, naar verluidt, enkele duizenden vluchtelingen uit plaatsen in de omgeving zijn uitgeweken.

De commandant van de VN-vredesmacht in Bosnië-Herzegovina, generaal Morillon, heeft berichten tegengesproken als zouden er bij de verovering van de Moslim-enclave Cerska in Oost-Bosnië door de Bosnisch-Servische strijdkrachten op grote schaal wreedheden zijn begaan. Morillon baseerde zijn uitspraken op eigen waarnemingen tijdens een bezoek aan Cerska. Morillon had hier een lege stad aangetroffen en er was volgens hem geen bewijs voor etnische zuiveringen die zouden zijn begaan door de Bosnisch-Servische strijdkrachten. De Bosnische regering heeft inmiddels furieus gereageerd op de uitlatingen van Morillon en gesteld dat hij zich tijdens zijn bezoek aan de regio door zijn Servische begeleiders heeft laten misleiden. Bovendien, zo verklaarde de Bosnische regering, werken de uitlatingen van Morillon in het voordeel van de Bosnische Serviërs. Als reactie op de uitspraken van Morillon heeft de bevelhebber van de Moslim-strijdkrachten, Halilovic, besprekingen over een mogelijk staakt-het-vuren in Oost-Bosnië afgebroken. Het doel van de besprekingen was het VN-Hoge Commissariaat voor de Vluchtelingen (UNHCR) de mogelijkheid te bieden hulpkon-

vooien naar het gebied te hervatten. De commandant van de Servische strijdkrachten in Bosnië-Herzegovina, generaal Mladic, zou hebben toegezegd hulpkonvoeien naar verschillende plaatsen in het gebied toe te willen staan. Een eerste hulpkonvoei van UNHCR, op weg naar Konjevic Polje is inmiddels echter weer ter hoogte van de Servisch-Bosnische grens tot staan gebracht door lokale Servische commandanten, die stellen niet op de hoogte te zijn van de toezegging zoals deze door Mladic is gedaan.

Kroatië

Met zwaartepunten in en rond de UNPA's Noord en Zuid blijft in Kroatië onverminderd sprake van een zeer gespannen situatie en verhoogde militaire activiteiten van zowel de Kroatische strijdkrachten als de Servische strijdgroepen. Het net buiten UNPA-Zuid gelegen Gospic was het doelwit van Servische mortiebeschietingen. Verder blijven vooral plaatsen als Zadar en Sibenik het doel van mortier- en artilleriebeschietingen van zowel Kroatische als Servische zijde.

In een brief aan de SGVN zou de federale premier Kotic (opvolger van Milan Panic) hebben opgeroepen tot een verlenging van het VN-mandaat voor Kroatië met één jaar zodra de tijdelijke verlenging op 31 maart a.s. afloopt. Onduidelijk is of de uitlatingen van Kotic in overeenstemming zijn met het standpunt van de Servische bevolkingsgroep in Kroatië. Voor zover bekend is er nog geen vooruitgang geboekt in de besprekingen tussen de Kroatische regering en vertegenwoordigers van de "Servische Republiek Krajina" over de terugtrekking van Kroatische strijdkrachten in Dalmatië uit gebieden welke zij bij het eerdere offensief op de Serviërs hebben veroverd. De Serviërs blijven zich verzetten tegen de Kroatische eis dat terugtrekking zou moeten worden gezien als een eerste stap in een proces dat moet leiden tot het, ook in het VN-vredesplan voorziene, herstel van het Kroatische gezag over de betrokken gebieden. Bovendien blijven de verschillen van mening tussen beide partijen bestaan over de kwestie van het ontwapenen van de Servische milities in de UNPA's en de terugkeer van de oorspronkelijke bevolking naar de gebieden.

Servië/Montenegro

Volgens persberichten heeft op 9 maart in Belgrado een demonstratie plaats gevonden tegen het bewind van president Milosevic. De betoging was georganiseerd door de Servische Vernieuwingspartij van oppositieleider Vuk Draskovic ter herdenking van de betoging van 9 maart 1991 tegen de Servische leiding waarbij indertijd twee doden vielen. Aan de demonstratie namen, naar verluidt, ca. 1000 mensen deel. Draskovic stelde in zijn toespraak tot de deelnemers dat het bewind van Milosevic "zijn laatste maanden" in zou gaan. "De hongerlijders zullen weldra in opstand komen, we zijn de oorlog en de vernietiging moe", aldus de oppositieleider.

Volgens laatste persberichten zullen de internationale onderhandelaars namens de VN en EG, Vance en Owen, op 11 maart a.s. in Parijs een ontmoeting hebben met de Servische president Milosevic. VN-bemiddelaar Vance zou dit hebben bevestigd na een bespreking in de Veiligheidsraad over het Joegoslavische vredesoverleg. De Franse president Mitterand zou als gastheer voor de ontmoeting met Milosevic optreden. Vance noemde de ontmoeting met Milosevic "een belangrijk idee" en verklaarde op deze wijze druk te willen uitoefenen op de Bosnisch-Servische leider Karadzic om akkoord te gaan met het vredesplan voor Bosnië-Herzegovina. Karadzic heeft inmiddels aan het persbureau Tanjug laten weten overtuigd te zijn dat Milosevic niet zal "zwichten" voor buitenlandse druk.

Federaal premier Kotic heeft inmiddels de Montenegrijn Pavle Bulatovic benoemd tot federaal Minister van Defensie. Bulatovic was federaal Minister van Binnenlandse Zaken in het kabinet Panic. Opgemerkt wordt dat hij in die hoedanigheid geen consequenties heeft getrokken uit het feit dat verleden jaar zijn ministe-

rie gedurende circa een week bezet en doorzocht werd door politie-eenheden van de republiek Servië. Dit zou duiden op zijn politieke afhankelijkheid van de leiding van de deelrepubliek Servië en de persoon van president Milosevic.

Volgens laatste berichten zou de Servische vakbond van binnenvaartschippers hebben bedreigd met een hernieuwde blokkade van de Donau als Roemenië zich zal houden aan het handelsembargo van de VN tegen Servië en Montenegro. Roemenië heeft eerder deze week opnieuw verklaard zich aan de economische strafmaatregelen te zullen houden. Het Roemeense Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft inmiddels verklaard dat een "Joegoslavisch" scheepskonvooi heeft bedreigd de Donau te zullen blokkeren op het deel van de rivier dat de grens vormt tussen Roemenië en Bulgarije. Op 2 maart j.l. werd een eerdere blokkade van "Joegoslavische" schepen nabij Prahovo, op de grens van Roemenië en Servië, opgeheven.

Macedonië

De president van de voormalige Joegoslavische republiek Macedonië, Gligorov, heeft verleden week de bevelhebber van de Macedonische strijdkrachten, LtGen Arsovski, (vervroegd) met pensioen gestuurd en vervangen door zijn plaatsvervanger Adm Bocinov. Arsovski zou zijn vervangen vanwege verschillende publicitaire "blunders" welke hij in contacten met de plaatselijke media zou hebben begaan. Arsovski zou zich onder meer hebben laten ontvallen dat van Servische zijde geen dreiging uitgaat tegen het Macedonische grondgebied, hetgeen door president Gligorov werd afgedaan als uitspraken welke de Macedonische veiligheid compromitteerden. De uit het JNA afkomstige Bocinov zou eerder door de "Joegoslavische" krijgraad zijn veroordeeld omdat hij in 1991 de belegerde marinebasis nabij Split (Kroatië) in feite zou hebben overgedragen aan de Kroatische strijdkrachten. Dankzij bemiddeling van president Gligorov zou hij echter zijn ontkomen aan daadwerkelijke gevangenisstraf.

Conclusie/vooruitzicht

De vooruitzichten voor een doorbraak in de onderhandelingen over het Vance-Owen plan in New York, eventueel later deze week, zijn weinig hoopvol. De leiders van zowel de Bosnische regering, Izetbegovic, als de Bosnische Serviërs, Karadzic, hebben zich reeds kritisch uitgelaten over de mogelijkheid dat overeenstemming kan worden bereikt over de in het vredesplan vervatte geografische verdeling van Bosnië-Hercegovina in tien semi-autonome provincies.

De verwachting bestaat dat de gevechten tussen Moslims en Bosnisch-Servische strijdkrachten in Oost-Bosnië zullen voortduren, waarbij door laatstgenoemden waarschijnlijk prioriteit zal worden gegeven aan de verovering van Moslim-enclaves die hun "lines of communication" tussen Zvornik, Han Pijesak en Pale in enigerlei mate kunnen bedreigen.

In Kroatië zal naar verwachting in en rond de UNPA's een gespannen situatie blijven bestaan. Grootschalige militaire operaties van zowel Kroatische als Kroatisch-Servische zijde worden op korte termijn echter niet verwacht. Een hernieuwd offensief van Kroatische strijdkrachten tegen één van de UNPA's moet op langere termijn echter niet worden uitgesloten. Wederzijdse beschietingen zullen waarschijnlijk blijven plaatsvinden, waarbij de vijandigheden zich mogelijk zullen concentreren in en rond de UNPA-Noord en -Zuid.